

Slutrapport

Vägen in

2010 - 2012

Vägen in – ett motiverande och rehabiliterande förstegsprojekt

Sammanfattning

Vägen in är ett kognitivt motiverande förstegsprojekt som vilar på naturunderstödd rehabilitering. Projektet vänder sig till deltagare som är i åldrarna 16 – 64 år och har offentlig försörjning. Deltagarna ska ha en medicinsk problematik utifrån psykiska- och/eller fysiska (smärt) besvär samt behov av att stärka den egna självbilden för att komma igång med den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.

Deltagarna kommer från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Kommunernas försörjningsstöd.

Insatsen är 8 veckors gruppaktivitet i skogligmiljö där kognitiva gruppsamtal ingår samt en kartläggning tillsammans med arbetsförmedlare, som senare håller i den arbetsplatsförlagda praktiken under ytterligare 8 veckor.

Efter Vägen, in när en aktivitetsgrad bedöms finnas på minst 10 timmar per vecka fortsätter den arbetslivsinriktade rehabiliteringen inom den tidigare nationella handlingsplanen. Från och med år 2012 fortsatte deltagarna som klarat hela Vägen in till det Förstärkta samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Vägen in genomförs med två parallellspår som finansieras av Samordningsförbunden Västra Mälardalen och Västerås.

Projektägare är LFC Västerås, Försäkringskassan. Insatsen startade den 16 augusti 2010 i Västra Mälardalen och har projekttid till och med den 31 december 2012.

Rapporten redovisar resultat fram till och med den 21 december 2012. Deltagarnas tidsperiod i arbetslivsinriktad rehabilitering varierar eftersom några enbart hunnit genomföra Vägen in, andra haft möjlighet att få arbetslivsinriktad rehabilitering under olika lång period.

Resultatet, som tydligt framkommer i enkätsvaren som forskningen baseras på, är att symtom som depression och ångest minskar samt att inlåsningseffekten minimeras.

Deltagarna har i omdömen av Vägen in uttryckt att gruppgemenskapen har varit avgörande för det goda resultatet. Många skriver också att de fått ett ökat självförtroende samt insikt om sig själva och sin sjukproblematik. Denna start har varit avgörande för många att överhuvudtaget komma vidare i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.

Personalens integrerade teamarbete i kombination med deras inkännande förmåga har varit avgörande för projektets positiva resultat.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Bakgrund	4
Syfte	4
Metod	4
Målgrupp	5
Kvalitetssäkring	6
Mål	6
Resultat	7
Utvärdering	9
Samverkan och styrgrupp	9
Personalresurser	9
Ekonomi	10
Spridning och information	11
Reflektion	11

Omslagsbild: Idas stuga, Åsselsta

Fotograf: Gret-Lis Hegyi

Bakgrund

Vägen in drevs som ett pilotprojekt år 2008 i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i Västmanland.

Deltagarna rekryterades från Försäkringskassan och syftet med projektet var att få deltagare med förutsättningar att klara den Nationella handlingsplanssamverkan.

Projektet Vägen in startade egentligen år 2006. Försäkringskassan köpte aktiviteten Grön Rehab av Skogsstyrelsen, vilken bestod av 10-veckors kognitiv-, fysisk- och socialrehabilitering i grön miljö.

Februari år 2008 startade ett utökat Vägen in som bestod av 7 veckor Grön Rehab och 10 veckor arbetsplats förlagd praktik. Utfallet av projektet var mycket positivt vilket också bestod vid uppföljning efter 1,5 år och 3 år, se bilaga 2.

Projektet startade om under hösten 2010 och finansierades av samordningsförbundet Västra Mälardalen.

Det som är nytt i Vägen in jämfört med pilotprojektet är att deltagarna kommer från Arbetsförmedlingen, Socialtjänsten och Försäkringskassan. Tiden justerades till 8 veckor Grön Rehab och 8 veckor praktik.

Deltagarna är ofta aktuella på flera av myndigheterna samtidigt, på grund av regelverk och livssituationer.

Inflödet av deltagare från Arbetsförmedling och Socialtjänsten kunde genomföras efter dispens utifrån den forskning som bedrivs i Vägen in.

Resultatet från pilotprojektet har väckt intresse så väl inom Sverige som internationellt.

Syftet

Syftet med projektet är att öka rehabiliteringspotentialen hos personer i förvärvsaktiv ålder som annars har stor risk att fastna i utanförskap. Det långsiktiga målet är att deltagarna på sikt ska kunna försörja sig själva.

Metod

Vägen in är totalt 16 veckor.

Anmälningarna till Vägen in kommer från handläggare på Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och kommunens försörjningsstöd.

Vägen in startar med 8 veckor naturunderstödd rehabilitering som leds av en arbetsledare från Skogsstyrelsen. Reservintag kan ske under de två första veckorna.

Deltagarna träffar den kognitiva terapeuten för gruppsamtal en gång i veckan samt den arbetsförmedlare som ansvarar för den arbetsplatsförlagda praktiken och uppföljning av denna.

Praktikperioden pågår maximalt 8 veckor startar ofta på en nivå av 4-6 timmar per vecka för att de sista veckorna vara uppe i en aktivitetsgrad på 10 timmar per vecka.

Antalet deltagare är maximerat till 8 per spår och start. Det innebär att arbetsförmedlaren har som maximalt 16 deltagare att arbeta med, 8 att kartlägga, lära känna och leta arbetsplats förlagd praktik till samt 8 att följa upp och stötta under pågående praktik.

Personalen i den tidigare Nationella handlingsplanen fick information av arbetsförmedlaren om de deltagare som bedömdes klara 10 timmar per vecka när ca 2 veckor återstod av praktikperioden. Remitterande handläggare från försörjningsstöd bjöds in efter genomförd insats i Vägen in till inskrivning och fortsatt planering av den ordinarie Rehabiliteringssamverkan.

Från och med år 2012 får deltagare som klarat Vägen in fortsatt stöd från Förstärkt samarbete, den ordinarie rehabiliteringssamverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Det innebär att arbetsförmedlaren har fler handläggare att överrapportera deltagare till. Den tidigare handlingsplanssamverkan hade speciellt utsedda handläggare som arbetade med arbetslivsinriktad rehabilitering i samverkan, vilka också satt samlokaliserade och arbetade heltid med uppdraget. Skillnader i resultat efter den förändringen har ännu inte framkommit.

Om problem uppkommer under tid i Vägen in kontaktas remitterande handläggare för att ta diskussion om lämplig fortsättning, vilket ofta resulterar i ett gemensamt möte mellan myndigheterna.

Under projektets gång har det visat sig värdefullt att få tillgång till boendestöd och hemtjänst för vissa psykiatriska patientgrupper. Kommer personerna upp och igång på morgonen så fungerar ofta dagen.

Värdefullt är även en bra kontakt med försörjningsstöd så att ekonomin flyter på, då gruppen ofta har mycket begränsade ekonomiska resurser.

Under perioden Vägen in varit i drift har det hela tiden skett en metodutveckling. Personalen har uppmärksammat behov som funnits och avhjälpit dessa med att ha en tät kontakt med andra myndigheter och personalgrupper.

Målgrupp

Målgruppen är personer som bor i Västra Mälardalen (Köping, Arboga och Kungsör), som har offentligt försörjningsstöd i form av sjukpenning, aktivitetsersättning, sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning (enligt övergångsreglerna), arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller försörjningsstöd.

Deltagarna ska också ha en bedömd nedsatt funktionsförmåga på grund av psykiska- och/eller fysiska (smärt) besvär.

De allra flesta har också en lång historik utan arbete.

Kvalitetssäkring

Inför anmälan till Vägen in behövs information om lämplighet med att starta rehabiliteringsinsatser. Avstämningsmöte för att kvalitetssäkra intagningen är det optimala men ses av många handläggare på Arbetsförmedlingen och Försörjningsstöd som en tidskrävande insats. Den ingår oftast i ordinarie handläggning på Försäkringskassan.

En rutin har etablerats för att underlätta avstämningsmötet men också för att ta in aktuella medicinska underlag som styrker att Vägen in är en lämplig rehabiliteringsinsats.

Deltagarna får inför starten svara på aktuell medicinering, detta för att ytterligare kvalitetssäkra att adekvat behandling pågår utifrån de svar som inkommer på enkäterna för forskningen.

Projektet har en psykiatriker på konsultnivå att tillgå vid behov.

Mål

Förutsättning att deltagaren ska komma vidare till den tidigare Nationella handlingsplanssamverkan är att deltagaren ska ha klarat perioden i Vägen in samt uppnått aktivitetsgrad på minst 10 timmar per vecka. Målet är att 70 % av alla som startar insatsen ska komma vidare. Därefter mäts deltagare som går till arbete eller studier, där har projektet målet på 60 %.

Deltagarna medverkar i en forskningsstudie och skattar sig i olika testinstrument som påvisar bl a depression och ångest samt smärta.

En vetenskaplig utvärdering pågår, resultaten kommer bland annat att redovisas i två vetenskapliga artiklar.

Resultatet efter den tidigare Nationella handlingsplanssamverkan låg på ca 30 % åter till arbete eller studier. Utifrån utfallet nedan har vi kunnat se att deltagarna påtagligt ökar sin arbetsförmåga och kan fortsätta rehabiliteras inom ramen för den tidigare Nationella handlingsplanssamverkan (nu förstärkt samarbete). Det trots att Vägen in's deltagare stod ännu längre ifrån den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.

Deltagare som startade i Nationella handlingsplanssamverkan skulle ha en aktivitetsgrad på minst 10 timmar per vecka. Ett av kriterierna för Vägen in var att inte ha kommit upp i den nivån men att det ändå var läge att försiktigt påbörja resan mot arbete.

Resultat till och med den 21 december 2012 redovisas nedan.

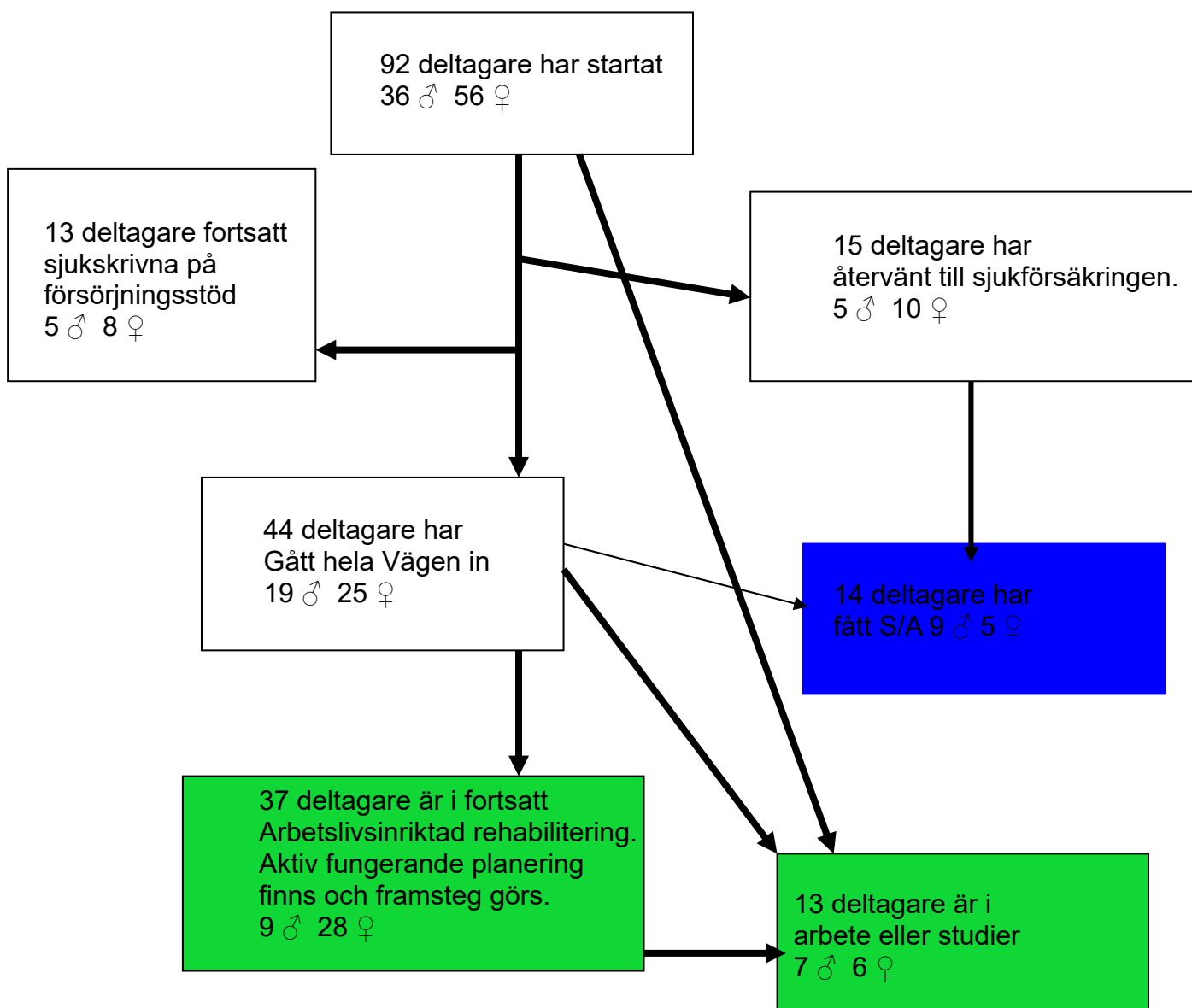
Samordningsförbundet Västra Mälardalen

Mätningen genomförs på alla deltagare som fullgjort hela perioden i Vägen in, d v s från starten den 16 augusti 2010 till och med den 21 december 2012. Det innebär att de deltagare som startat efter september 2012 inte är medräknade.

97 deltagare har startat (inkl. 5 deltagare som fått möjlighet att starta om) och genomfört Vägen in, faktiskt antal deltagare är 92.

44 deltagare klarade aktivitetsgraden på 10 timmar per vecka och nedan visas det slutliga utfallet. Det ger ett resultat på 48 % som klarat Vägen in.

Figur 1. Deltagarflödet i Vägen in

13 deltagare är i arbete eller studier.

6 deltagare har gått ut i anställning, en av dessa är nu öppet arbetslös med rätt till a-kassa. Av de 6 deltagarna gick 2 till 100 % anställning omgående efter Vägen in, båda remisserna från kommunens försörjningsstöd. 7 deltagare är i utbildning, 1 läser upp betyg omfattning okänt, övriga läser på heltid.

13 deltagare har fortsatt på försörjningsstöd. Vissa har inte klarat Vägen in på grund av medicinska orsaker, detta har då blivit mer klarlagt ofta via avstämnings-möte och att rätten till en stadigvarande sjukersättning prövas. Det har också visat sig att rehabiliteringen inte varit rätt i tiden men deltagaren och remitterande handläggare har fått ett fylligare underlag på varför inte någon aktivitetsgrad finns.

14 deltagare har fått en nybeviljad eller fortsatt sjukersättning alt. aktivitetsersättning. Deltagarna kommer från alla remitterande myndigheter.

15 deltagare är åter till sjukförsäkringen på grund av försämrat hälsotillstånd.

37 deltagare har en fortsatt planering mot arbete eller studier men behöver mer tid. Aktivitetsgrad konstaterad men inte nivå.

Totalt från starten har 97 deltagare antagits för perioden t o m den 21 december 2012, 5 deltagare har gjort omstart. Av dessa har 44 gått vidare till den tidigare nationella handlingsplan, ingen av omstarterna gick vidare. Remisserna kommer från:

- 13 remisser från Arbetsförmedlingen
- 53 remisser från Försäkringskassan
- 15 från Köpings kommun/försörjningsstöd
- 11 från Arboga kommun/försörjningsstöd
- 5 från Kungsörs kommun/försörjningsstöd

Bostadsort för dessa deltagare enligt följande fördelning:

- 59 Köping
- 31 Arboga
- 7 Kungsör

Resultat – analys

En mer utvecklad analys kommer presenteras i samband med huvudrapporten. Den beräknas vara färdig till spridningskonferensen den 5 mars 2013.

Flertalet deltagare i Vägen in har en psykiatrisk diagnos antingen som huvud- eller som sidodiagnos. Distinkt är det starka inslaget av ångest hos deltagarna ofta med en stark komponent av det som kallas "Intolerans för osäkerhet". Kännetecknade för "Intolerans för osäkerhet" är att individer tolkar oklara situationer som betydligt mer hotfulla jämfört med tolkningar från mindre ångestladdade personer. Forskning och uppföljning inom området blir med den problembilden relativt komplicerad och kräver uthållighet eftersom ett huvudförsvar hos individerna med ångest är just undvikande. (Dugas. 2003) Förhållandet har också betydelse för diagnostiken eftersom undvikandet gör att patienten gärna undviker problemen med ångest och rädsla, förlägger då orsaken till svårigheterna inom andra områden t ex ryggen.

Resultatet i Vägen in visar att en kognitiv intervention kombinerat med ett integrerat teamarbete och arbetslivsinriktad praktik är en framgångsrik metod för att hantera inlåsningseffekter orsakade av ångest och då framförallt "Intolerans för osäkerhet".

Referenser

Dugas, M, J. Schwartz, A. & Francis, K: (2004). Intolerance of Uncertainty, Worry and Depression. *Cognitive Therapy and Research*. Vol 28, No 6. pp 835-842.

Utvärdering

Projektet följs kontinuerligt via flera psykometeriska testinstrument som mäter bland annat ångest och depression (HAD) men också upplevd hälsa (EQ5D) samt stämningsläge (PGWB). Uppföljningen visar att det sker en tydlig förbättring som, i vissa testinstrument, också är signifikant.

En ekonomisk utvärdering är under produktion för att belysa ekonomiska vinster för deltagare och remitterande aktörer.

Samverkan och styrgrupp

I projektet Vägen in, sker samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Landstinget Västmanland och kommunerna Köping, Arboga och Kungsör.

Styrgruppen består av representanter för alla aktörer med personal i projektet.

Sammankallande är projektledaren.

Styrgruppen sammanträder var 8:e vecka.

Personalresurser

Projektet har två team, varje team bemannas med en arbetsledare anställd på 80 %, arbetsförmedlare 100 % och kognitiv terapeut på 25 %.

Projektet har en projektledare anställd på 50 %.

Arbetsplatsträffar med alla projektmedarbetare sker var 6:e vecka.

Personalen är en mycket viktig länk i hur det motiverande, stödjande och rehabiliterande arbetet går. Arbetsgruppen i Vägen in har hittat sätt att ha tät kontakt allt efter att behovet uppstår. Det sker genom bland annat tidsbokade vecko-avstämningar, täta telefon- och e-post kontakter.

Ekonomi

Budget för Vägen in Västra Mälardalen var 2010 - 2012 var 5 626 000 kronor. Detta efter att 2010 års budget justerades från 990 000 kronor till 1 077 000 kronor. Utfall blev 5 541 000 kronor. Det innebär att budgetramen 2010 - 2012 genererar ett överskott på 85 000 kronor.

Fördelning framgår av tabell 1.

Tabell 1. Ekonomisk redovisning "Vägen in" Västra Mälardalen 2010-2012.

	2010	2011	2012	
Lön personal	394 000	945 000	945 000	
Köp av tjänst	511 000	1 225 000	1 225 000	
Utvärdering	42 000	75 000	75 000	
Kompetensutveckling	25 000	30 000	30 000	
Resor	7 500	18 000	18 000	
Övrigt	10 500	25 000	25 000	
Summa	990000			Summa 2010-2012
Justerades till	1 077 000	2 318 000	2 318 000	5 626 000
Utfall	1 041 000	2 221 600	2 278 059	5 541 000
Resultat	36000	97000	40000	85 000

Vissa budgetposter har gått med underskott samtidigt som andra har genererat överskott. Helheten har, utifrån att ett visst "utrymme" byggts in initialt utifrån svårigheter att bedöma kostnadsläget, ändå blivit positiv. En oförutsedd utgift var t ex kostnaderna för resor som blev 80 000 kronor per år. Eftersom svårigheterna att, via kollektivtrafik, transportera sig i Västra Mälardalen till Skogstyrelsen upphämtningsplats, Köpingsstation. Problemet löstes genom att arbetsmarknadsenheten Arboga ställde upp med upphämtningstransport. Det innebar en fördyring gentemot budget med ca 80000 kronor per år.

Spridning och information

Projektet har haft studiebesök från Norge den 15 juni 2011 Grön rehabilitering – Inn på tunet (Grön omsorg) besökarna kom från norska länsstyrelsen, kommuner, enskilda företag samt lantbrukare. Vägen in har också haft besök av forskare från Åbo-akademi den 4 juni 2012.

Vägen in-projektet har medverkat på Nordiska konferensen om arbetslivsinriktad rehabilitering, 12-14 september 2012 i Grenå.

Spridningskonferens är planerad till den 5 mars 2013.

Fortlöpande har information genomförts till vården, kommunerna och remitterande personal.

Reflektioner

Utveckling av metoden har under hela projektiden finslipats, allt från kontakter mellan handläggare och myndigheter till olika insatser.

Behovet av information om att Vägen in finns är alltid aktuell då det finns många aktörer att välja bland. Vägen in vänder sig till personer som har ett mycket lågt ingångsvärde för rehabilitering. Den ”gröna modulen” ger deltagaren en försiktig start som hela tiden ökar tryggheten och senare kommer även motivationen att komma vidare i sin egen rehabilitering. Grupprocessen har visat sig mycket värdefull, det stärker vårt tes om att stänga intaget till gruppen efter två veckor.

Vi har inte nått det uppsatta målet utifrån projektbeskrivningen, men resultatet får ändå bedömas som mycket bra eftersom deltagarna kommit in med både lägre aktivitetsförmåga och mycket sämre personlig ekonomi jämfört med pilotprojektets deltagare. Trots det kan ett bra resultat uppvisas.

Det har varit intressant och utvecklande att ha arbetat med Vägen in. Vi tror på Vägen in som metod och hoppas att arbetssättet kommer att få fortsätta.

Ingrid Strandman

Projektägare Områdeschef
LFC Västerås

Catrin Nilsson

Projektledare
Vägen in

Bilaga: 1. Fallbeskrivningar

2. Vägen in 2008 treårsuppföljning

3. Slutrapport Vägen in, Västerås

